

ki posečajo naše mesto. — V Mariboru so slično „afero“ solidarno spravili z dnevnega reda. —

PROTI NEKULTURNEMU preklinjanju. — Prejeli smo zelo značilen dopis, ki je vreden objave v vseh poštenih listih: Ni dovolj, da se Slovenci pridušamo in hudičamo ob vsaki veselji in žalostni priliki, temveč smo se navzeli tudi importiranih (uvoženih!) laških kletvic, ki so več kot ostudne, razuntega pa za prave Slovence — sramotne! Takisto je z madžarskimi kletvicami, a srce nas naravnost boli, kake prostaške kletvice prinašajo domov naši mladeniči, ki prihajajo od vojaške službe na dopust... Ni, da bi jih ponavljali, saj se jih že nežna šolska deca poslužuje, seveda podzvestno! Po našem skromnem mišljenju naj bi vojak bil prisposoda viteza Domovine, naše lepe Očetnjave ne pa „junaški“ preklinjevalec Matere božje, očeta, matere, sestre — vsega svetega. To so stvari, o katerih ne smemo molčati, ker dolgujemo časti našega naroda na znotraj in zunaj vse, kar imamo. Naša usta pa naj ne bodo izliv gnjilobe! Vsaj ob praznikih skušajte omiliti to našo narodno sramoto! —

CESTNA MIZERIJA pri Sv. Urbanu. — Pri nas je res velik križ: Številni kmetje in posestniki so voljni, da zastonj navozijo prodca, tako brata Simonič vsaki po 50 kubikov brezplačno; takisto da ugledni kmet Pelc zastonj svojo bogato gramoznico na razpolago v splošno korist vseh. Mnogi so pripravljeni, tudi denarno prispevati, le občinska uprava se ne gane. Takšno gospodarstvo vzbuja upravičeno nevoljo vseh prizadetih; kajti prvenstveno trpi kmet-proizvavec, ki muči svojo živino po nepotrebnem; trpi trgovec, ki ne more po pridelke k kmetu; trpijo avtomobili, ki brzo prevažajo vse tovore in v slučaju požara, ko ognjeni element grozi vpepeliti kmetu vse, kar ima, —

kako naj gasilci vozijo preko jarkov na kraj nesreče? In če kličete zdravnik? — Neverjetna zanikernost odgovornih, o katerih se lahko prepriča oblast — je vzrok zelo upravičene kritike. —

DOPIS IZ OKOLICE.

Kaj čuk piše, naj sova bere, saj pri Vrbani se vse že proti dere. — V Svetincih so srečni kmeti, zato imajo vsako leto došti žeti. Zagajski Miha žegen jim deli. (Tak se njemu zdi.) Moliti Miha dobro zna, če mu kdo le jošjo da; če je jošja prav debela, te je Južovca vesela; če pa Miha hrast dobi, te se Južovca smeji. — Za procesijo je „Kirbiš“ dober, ker zastonj moliti Miha je premoder. Njemu se moliti tam potrebno zdi, kjer se pečejo gosi. 200 Din je lep „Gedin“, „Janžov“ jih ja težko plača, zato jih Miha gladko v žep potlača. Kaj misliš, da smo le vsi nori? Ti denarce si pograbil, in naš za vero osleparil. — Zato pa lepo priden bodi, da zadnji up ne gre po vodi. — Prihodnjic pa bo čukov ostri kljun še marsikaj povedal „vun“. —

OD SV. URBANA pri Ptuj u nam pišejo: Vaš „čuk“ se je kar monopoliziral na nas, kar marsikomu raztegne obraz. Pametni vemo, da nam dobro hočete in nočete nikomur delati krivice. — Našo gospodično imamo res vsi radi, ker je z nami preprostimi ljudmi bolj prijazna kot nadute in pošminkane mestne frajle. Prav ste imeli, da ste to povedali zaradi jeze tistih, ki imajo previško svoje nosove zavahane. — Dobro bi bilo, da podregnete malo radi naših cest, — sijajne razsvetljave ter se ozrete na druge težave, o katerih še bomo poročali. (Opomba uredništva: Le pridno delajte za list, da bo imel več naročnikov. Pišite čisto resnico. Vedno bomo z vami. Več naročnikov pridobite, več bo prostora v časopisu. Prazniki so ugodna priložnost za agitacijo.)

„FAULES GESINDEL“ — se v govorici brezrčnih ljudi imenuje človek, ki si je med delom zlomil roko in postal za delo kolikortoliko manj zmožen. Tak naslov je zahvala za delovanje človeka, ki med hrumečimi stroji riskira sebe, svoje ude, svoje zdravje, svoje življenje. Miselnost preobjektivnih gospodov, ki niso nikdar težko prislužene trde škorje kruha močili s solzami je mimo vseh pomislekov ne-le vnebovpijoč greh, ampak je ta izjava, katero lahko dokažemo z imeni zelo značilna za miselnost tistih prenapetežev, ki se ne za vedajo, da so njih blagajne napolnili ne-le delavski žulji, ampak tudi polomljeni udi sužnjev kapitala. —

PTUJSKI KINO — brez predstav. Dočim ima mnogo manjši Ormož v svoji hvalevredni podjetnosti že zvočni film, smo Ptujčani za praznike na nedoločen čas zaprli naše kino-gledališče. Očitni sadovi polovičarstva, maščevanje starih grehov in drugega nič!

KMETIJSKO BRALNO društvo v Rogoznici pri Ptuj u je v nedeljo dne 20. decembra 1931 v dvorani gostilne Bračič v Novi vasi vprizorilo po I. Češniku pridelano in priljubljeno narodno igro s petjem „Domen“. Obisk je bil zelo lep. Nastop posameznih igralcev pa nam daje jamstvo, da polagoma izginja iz naših vasi nekulturna surovost in da tudi priprosti ljudje iščejo v lepi oderski umetnosti svoj užitek. Režija g. Arnuša je bita na višku pa tudi igralci so se po svojih močeh potrudili. Le korajžno naprej v kulturnem delu! — J. R.

RAZNO.

Kraljevska vlada je izdala naredbo, glasom katere se morajo žigosati vsi 1000-dinarski bankovci. Žigosanje se je začelo z 21. decembrom in bo trajalo le kratek čas. Ker bo ta posel obvojlala Narodna banka in njene podružnice s

posebnim večbarvnim žigom, opozarjamo javnost, da ne skriva denarja doma, ker bi sicer lahko povzročilo občutno škodo srečnih posestnikov „jurjev“. Pri žigosanju se ne bo nič odtegnilo, zato naznanite vsakega hujšaka oblasti. Isti so se namreč že pojavili. Sicer pa je najboljša, da vložite svoj denar pri kakem denarnem zavodu, ki bo sam oskrbel žigosanje bankovcev. —

Pismo gorenjskega Toneta.

U Ptuj 13. XII. 31

Ce m' l' kolkajn čs dapaša jo mahnem tud' kam u bližjo uolco. Nej vam zde pupišm jano „tako rajžo“ koko sm hvađu iz Ptuj u Ljutomer.

Tori prou jan lep jesensk' jut' ja biv k' sm se pudav „na to rajžo“. Ne se zmiram zgudi čuvek kaka nasreča uhka na pot če se pela bodsi z avtar al' ulakam, sm reku kar sam prseb: Tone, narbl pametn ja, če jo kar peš purinm prke Ljutomer. Tko sm tud' napravu! Večkrt sm se med putoma usiuvu jn ubčedvov to lepo deželjo štajarsko. Na misu mja pršva tud' tista lep pesm kjo fantje tud' na kranjskm tle rad zapojejo:

Pojma na štajarsko gledat

Kva devajo lubice tri

Parva ja kuharica

Druga ja „kelnarca“

Treka, pa ljub'ca mojga srca!

Pusebn k' sm hvađu mim vino-gradu, kr nism mogu naprej — ja le žejn sm gratu. Ko sm se mav pukrepčav z dvabro kaplco sm jo pa tku rezu naprej kokr b' biv iz pupirja, al koka če se voz z šmiram namaže.

Prou čist nč me niso nuge bolele k' sm pršu u Ljutomer. Tam sm se ugvasu prsojmo rujak — gurencu kja tud pesnk jn pisatlj Cvetkotu Gularju, kja že zde čist Lutomerski mestn „purgr.“

Drug dan me ja vodu u soje vinske gurice k jh ima v ubližn znan'ga Jeruzalema.

A. Stražar:

Zatajeni sin.

Pripoved iz časa tlačanstva.

(Peto nadaljevanje.)

Tiha zvezdatna noč je bila, ko je Peterček koračil iz ljubega domačega kraja. Prišel je do njemu tako priljubljene starodavne podružne cerkve sv. Marjete.

Brez najmanjšega strahu je stopil skozi pokopališčna vrata; kajti pokopališče je okrog cerkve. Stopal je mimo grobov, nato pa se vsedel na zidno ograjo — taborsko obzidje. Nekaj časa je zamišljeno zrl v nižavo, tja doli v domačo vas. — Blagroval je ranjke, ki mirno počivajo v grobeh, pa nehote vzdihnil: Srečni ste vi, ki tukaj spite v grobeh. Dokončale ste svoje življenje, ki je vse polno sovraštva, žalosti, trpljenja in jeze; — v miru ste. Blagor vam!

Znova se je ozrl tja doli v domačo vas, kjer so njegovi prijatelji, znanci pa ljuba njegova mati! — A tam na desni na precej strmem hribu pa je videl ob mesečini reberski grad. Zaškrtal je z zobmi, dvignil pesti, pa glasno spregovoril: Da, da, tamkaj pa je gnezdo tega prokletega sladkobesednega zapejljivca moje nesrečne matere; — gorje ti lopov graščinski! Te moje nesrečne bridke ure bodo tebi še tudi prinesle maščevanje!

Predno je odhajal iz pokopališča, se je v kratki molitvi ob grobu svojega nepozabnega birmanskega botra še poslavljaj, a nato pa se odpravil na pot. —

Koračil je v mirni mesečni noči v tri ure oddaljeno vas Bičevje. Odločil se je oglašiti v daleč na okrog znani Kukčevi gostilni.

Kot drugim, je bila tudi njemu dobro znana ta gostilna, da je tamkaj shajališče glasovitih rokovnjačev. S temi je hotel priti skupaj! —

Ker je hitro hodil, je prišel tja še pred tem časom. Za hip je postal mladi nočni popotnik pri malem zamreženem hišnem okencem. Slišal je glasno govorjenje možakarjev. Govorili so v raznovrstnih narečjih in jezikih, a poleg tega tudi prav robato preklinjali. — Vedel je iz tega, da so to pravi rokovnjači!

Pogumno je potrkal na močna vežna hrastova vrata. Odpirat mu je prišel sam Kukec orjaški in bradati možakar. Krčmar, kakor vsi ti pivci so se zelo začudili temu mlademu nočnemu popotniku, ki se je vsedel k mali mizici ob veliki zeleni peči.

Prav pazljivo je zdaj pa zdaj Peterček pogledoval to „pisano družbo“, ki je sedela njemu nasproti, okrog velike javorjeve mize. Vsak izmed teh, bilo jih je osmero, je bil drugače opravljen; a nobeden ne po kmetiško. Vsa ta njih obleka je bila podobna obleki „grajskih šribarjev“ (pisarjev).

Pa tudi ti možakarji so z vso pažnjo ogledovali tega novega mladega gosta, ki je večerjal. Kar naenkrat pa vstane izmed te družbe krepak in izredno prikupen možakar v starosti okrog 40 let, ki je imel lepo zrastle rumeno brado. Bil je tudi najboljšo opravljen, pa ogovori Peterčka:

„Pozdravljen ti mladi prijatelj! Od kod prihajaš, kam si namenjen?“

Peterček tudi vstane, ter pogumno spregovori:

„Pozdravljeni vsi skupaj! Upam, da sem našel prave! Vas sem iskal, poznam vas! — Ali me sprejmete med se? — Ne bo vam žal, a o vsem drugem se še domenimo.“

Vsa ta družba se je pomenljivo spogledala — a nato se pa znova oglasi tišči z rumeno brado:

Fant, vseč si mi! Povem ti, jaz sem znani Dondež; vem, da si že slišal o njem. Če si zato semkaj prišel, pojdi v našo družbo! Še pred jutrom boš šel z nami v „naše kraljestvo.“

Peterček je prisedel k poglavarju Dondežu ali „papežu“ kakor so ga imenovali vsi rokovnjači. — Pripovedoval je, kaj ga je dovedlo v njihovo družbo. —

Ravno v jutrajni zarji, so ti Kukčevi gostje zapustili gostilno. Z njimi je odhajal tudi Peterček, odšli so v znano „Črnograbniško hribovje“.

Po dobri urni hoji so se ustavili vrhu znanega gorovja Rakitovca. Na povelje Dondeža so posedali po tleh. Občudovali so to krasno mlado jutro, ter bližnjo in daljno okolico doli v nižavi. A tja proti jugovzhodni strani ravno na nasprotnem pogorju pa jih je pozdravljala daleč na okrog poznana Limberška gora, znani božjepotni kraj sv. Valentina. —

Šele čez čas se oglasi poglavar Dondež:

Kajne, ti mladi fant, da je lepo v tem našem kraljestvu. V teh gorah v teh zelenih gozdovih? No, sedaj smo se pa že oddahnili. — Pojdimo dalje — kmalu bomo pri naših ostalih tovariših. Vstali so in odšli naprej. —

CETRTO POGlavJE.

Ne boj se ljubljeno

dekle — Angelica! —

V našem varstvu si —

a gorje temu graščinskemu psu —!

Naši sivolasi dedje kaj radi pripovedujejo svojim zvedavim vnukom, kako je bilo „v preteklih časih“ življenje v naši domovini slovenski. V trdnih zidanih gradovih so prebivali večinoma samo nemški graščaki, ki so okrutno stiskali in izžemali naše prednike — tlačane.

Pa še ne samo to, vmešavali so se tudi v njihove družinske razmere, pa z zvijačo ali tudi kar z okrutno silo odpelevali brhka dekleta in jih onečaščali na svojih gradovih. —

Eden izmed takih graščakov je bil tudi rožeški. Ta grad (ki je sedaj že v razvalinah) je v moravškem okolišu, v bližini Limberške gore, pa tudi v bližini „Črnega grabna“.

Vsa brhka dekleta iz bližnje in daljne okolice so se bale tega rožeškega graščaka. —

Bilo je neki jesenski dan, ko so tlačani delali na grajskih rožeških njivah. Izmed deklet je bila tudi Zlatarjeva Angelica iz Podstrani stanujoča.

Groza in skrb se je polastila tlačanov, ko so zagledali, da jezdiijo proti njim poznani graščinski jezdeci. Koncem njive so razjezdili, ter šli k tlačanom. Prav prostaško in nedostojno so se obnašali napram dekletom. Osobito še sam graščak. Prišel je tako do Zlatarjeve Angelice! Oči so se mu poželjivo zaiskrile kot divji zveri, ki opreza na plen...

Čez čas pa spregovori: „Dekle, jutri dopoldne pridi do — mene v grad!“

Šele ko so znova odjezdili ti „vražji graščinci“ so si tlačani oddahnili — a Angelica pa je jokala...

V mraku so se vračali tlačani na svoje domove. Medpotoma so vsi tolažili potrto Angelico. Nihče izmed teh siromakov ji ni vedel za pravo pomoč...

Ko so šli skozi mali gozdič, so jih kar naenkrat obstopili njim poznani rokovnjači!

Iz te gruče stopi mladi brhki fant — bil je Peterček — in spregovori:

„Nič se ne bojte vi ubogi ljudje, vse že vemo! — Pa tudi ti se ne boj — Angelica! Ne boj se ljubljeno dekle! V našem varstvu si — a gorje temu graščinskemu psu...!“ (Dalje prih.)